

Kirkeskibet

af Ole Juul

For en del år siden, mens jeg endnu var i embede som landsbypræst, fik jeg en henvendelse fra en mødregruppe i sognet. En af de nybagte mødre havde af en veninde hørt noget om babysalmesang i kirken, og da hun selv sang i kor og sang meget for sin nyfødte var ideen om babysalmesang noget, som hun virkelig var optaget af. Og nu ville gruppen på fem mødre gerne høre, om det var noget, der kunne praktiseres i deres kirke.

Jeg havde også selv hørt om fænomenet, men havde i grunden ingen intentioner om at indbyde til salmesang i kirken – ud over den, der fandt sted ved søndagens gudstjeneste. Men her blev jeg så alligevel "fanget", og jeg aftalte at mødes med de fem mødre (af hvem jeg havde konfirmeret den ene og viet to andre) for at høre mere til deres ønsker og ideer.

Det endte med at jeg – efter at have talt med min organist, som også dengang var særdeles samarbejdsvillig – mødtes med de fem mødre og deres poter nogle hverdage hen over foråret, hvor vi sang nogle af de salmer, som hørte foråret og Påsken til samt morgen- og især aftensalmer. Alt sammen i tråd med den salmesangstradition, vi kender fra søndagens gudstjeneste. Rigtig hyggeligt var det, og det lod til, at også de små synes, det var godt.

Men en sådan mødregruppe består jo ikke for altid, og da mødrene var færdige med barsel og ude igen i arbejdslivet og de små anbragt hos dagplejemødre rundt i sognet, indstillede vi "samarbejdet". Men sådan noget rygtes jo – især i landsogne – så der gik ikke lang tid før en anden mødregruppe meldte sig. Men her var behovet et andet, hvad sang og musik angik. Der skulle ikke synges så mange salmer, nej, hellere moderne børnesange med rytmisk musik. Og så var det som om, at hele ideen med babysalmesang forduftede, og da heller ikke min dygtige organist synes, at det var nogen særlig god idé at lægge hus og kræfter til, blev det aldrig til noget med denne mødregruppe. Og da også dette rygtedes kom der ikke flere henvendelser.

Men det var, som en af mine yngre kolleger udtrykte det, ærgerligt, for hun mente nok, at jeg burde have strakt mig meget længere, når nu behovet var der. Hvad ville der gå af mig og embedet, om man sang rytmiske børnesange, når nu mødrene viste interesse for kirken. Næ, såmænd, men det var altså babysalmesang, vi kom fra, og vi var ved at ende et helt andet sted. Derfor.

En anden kollega i de lokale samarbejdsrelationer, der altid er mellem præster, bemærkede i samme anledning, at han fandt det prisværdigt, at jeg – der ellers regnedes for den noget konservative i kollegiet – havde taget ideen op som den første, ny, som den var dengang. Men, som det fremgår af ovenstående, skyldtes det dels personligt kendskab, dels et absolut seriøst ønske, der havde rod i søndagens gudstjeneste, og som man skal være særdeles

hårdhudet for at sidde overhørig.

Siden da – og efter jeg nu er holdt som sognepræst – er der jo sket rigtig meget i og omkring kirken. Jeg blev heri bekræftet, da jeg en adventssøndag i fjor var til gudstjeneste i min sognekirke. Under meddelelserne blev der denne søndag indbudt til julekoncert, plejehjemsgudstjeneste, "kirke i børnehøjde", julebasar, julestue, og hvad ved jeg. Et sandt overflødighedshorn af tilbud i december. Som om folk ikke har nok at se til i en travl adventstid. Men nej, kirken ligger ikke på den lade side og slet ikke op til jul. Og det skulle jo nødvendigvis hedde sig. For de aktive kirkefolk er søndagens højmesse ikke nok. Der skal mere til for at få folk "i tale". Og sandt er det, at evangeliet kan forkyndes på andre måder end ved en ordrig højmesse.

En god ven og tidligere kollega gav mig i sin tid et interessant "billede" af det lokale kirkeliv i sit sogn: Sognets søndagsgudstjeneste er som et skib, hvor kursen er sat. Her er et fast ritual og et udvalg af tekster og salmer, som følges. Men med et skib af en sådan størrelse er det vanskeligt – for ikke at sige umuligt - at lægge til ved de små øer uden havne. Så hvad gør man? Ja, man sender små både ud fra moderskibet, som har lettere ved at lægge kursen om, hvis det er nødvendigt. Disse småbåde i form af andre tilbud end højmassen finder ind til øer uden havne, lægger til i strandkanten og bringer åndelig proviant ind til øen, hvis indbyggere måske længe har kigget langt efter det store skib derude i horisonten.

Billedet kan fortælle os meget om, hvad der er hændt over en generation i dansk sognekirkeliv. Søndagens gudstjeneste kan ikke gøre det alene, og selv om der er folk nok, der har sikret sig plads på dækket, så er der altså andre folk på de afsides øer, der også skal tilgodeses og høres. Men der ligger en forkyndelsesmæssig fare i, at de små afstikkerbåde glemmer det moderskib, de udgik fra, og hvorfra provianten hele tiden skal hentes. Det kunne se ud til, at nogle af de små både, der har sat deres egen kurs, efterhånden ligger højt i vandet, da de ikke har mere at give af, og de sejler nu formålsløst rundt mellem øerne uden længere at have noget at bringe ind. Moderskibet har mistet kontakten, småbådene er ikke længere at se på radaren, men det er umuligt at vende den store skude og søge tilbage i farvandet. De må klare sig selv nu.

Jeg mener helt bestemt, at det kan være en kirkelig berigelse for et sogn og for sognets liv, at kaptajnen (sognets præst) og hans besætning (menighedsråd og sognemedhjælpere) hele tiden har blik for, hvordan der kan bringes proviant ud til småøerne, hvordan evangeliet kan forkyndes på anden måde end blot ved ord. Men der sker et traditionstab, når moderskibet ikke længere er i kontakt med de småbåde, der udgik fra det, når forkyndelsen bliver teologisk tynd og næringsfattig. Eller når besætningen, der blev sendt afsted, glemmer, hvorfra de kom, eller får den trodsige tanke, at det er deres lille båd, der er moderskibet.

Det sunde sognekirkeliv er kendetegnet ved, at der er en sammenhæng mellem moderskibet og de små både, at besætningen ved, hvorfra den er sendt, og at kaptajnen har dem på sin radar. Og sådan forholder det sig da også i langt de fleste kirkesogne landet over. Evangeliet

forkyndes med ord fra rituelle tekster og de autoriserede salmer og i en gennemarbejdet prædiken – samtidig med, at der vises hen til evangeliet på andre måder og i andre sammenhænge. Sådan er det moderne sognekirkeliv, og når det lykkes, bliver det et levende ord og et oplevelsesrigt eksperiment, der hele tiden søger fornyelse for at sikre, at så mange som muligt mættes.

Og langt de fleste ved, hvor vigtigt det er, at forbindelsen til moderskibet er der. Dette er bestemt ikke nyt. Nej, sådan har det været siden den "unge kirke", som Martin A. Hansen kalder den i sit pragtværk *Orm og Tyr*, blev en del af folkelivet herhjemme. Værket er gennemsyret af kultens betydning, som han havde mødt den i sine studier af brydningen mellem hedenskab og kristendom, og som han selv kendte den fra sin barndom og ungdom på Stevns. Men også han var skeptisk og forsøgte i store dele af sit forfatterskab at redde det ud af kulten, som kunne omsættes ind i en ny tid. "Kirken er en selvtilfreds vært, som har en utilfreds lejer, der hedder kristendommen," skrev han i sin dagbog den 9. januar 1944. Og det lykkedes ham i vid udstrækning – især i novellerne – at omsætte og omskrive det evangelium, han som barn havde hørt talt i kirken.

Men i sine sidste år nåede han frem – eller atter tilbage – til den erkendelse, at kulten, gudstjenesten, "moderskibet" er nødvendig for fornyelsen. Således skriver han i *Orm og Tyr* om de første kristne nordboere: "Menneskenes hellige pligt er at fæste nyt livsmod i planter og dyr. Men selv må de have kirken, hvorfra Guds rige breder sig ud over gårde og marker, et lyst land i dødsnaturen. Selv må de have kulten, messen, bønnerne, syndsforladelsen, velsignelsen, hvorfra varm kraft når det valne blod. Her står håb, tro, livsglæde op fra det døde". Så megen erkendelse nåede han til, at da han havde indleveret *Orm og Tyr* til Wivels Forlag, gik han og hans kone Vera i kirke, og for første gang i mange, mange år gik han til alters. Og her i rummet, i kulten, erfarede han sandheden, at "meningen skulle hentes. Meningen skulle man ikke komme med, nar som man var, den kunne bare gives."

Ja, fra søndagens gudstjeneste med dens faste rituelle led, dens salmer og tekster, dens gennemarbejdede prædiken hentes der åndelig næring og fornyelse til de små både. God vind derude.